

PEDAGOGGIKA
ARHIIVIMUSEUM
FOND K16199

МАГАЗИНЪ ПИСЬМЕННЫХЪ
И
ЧЕРТЕЖНЫХЪ ПРИНАДЛЕЖНОСТЕЙ

фабрика конторскихъ книгъ
ЛИНЕВАЛЬНОЕ ЗАВЕДЕНІЕ

АДОЛЬФЪ ЯКОБСОНЪ

• РИГА •

181

SCHREIB- u. ZEICHEN-
MATERIALIEN-HANDLUNG

Contobücher-Fabrik
LINIIRANSTALT

ADOLF JACOBSON

• RIGA •

181.

“ШКОЛА ИЗМОНИСЬ
ШВАЦОВСКОГО УЧЕНИКА
ДЕИТЕЛСКОЙ ВОЛНЫ.”

Краткій историческій очеркъ
Шварцовскаго училища Гейтальской
волости отъ открытія школы 1863 до 1916го года.

Постройка Шварцовскаго училища началась
въ 1860 году и продолжалась 3. года. Первый годъ
поставили фундаментъ и привели подъ крышу.
Руководитель при постройкѣ былъ отъ имѣнія
Шварцово, а все физическій трудъ и
матеріалъ доставлялось отъ волости.
Занятія начались осенью 1863 года, то есть
въ 1863-1864 учебномъ году. Первымъ учителемъ
былъ Карлъ Павъ. Онъ былъ учителемъ Гвотъ,
но пожелавъ его имя было перемѣнено
на немецкій ладъ Эдельбергомъ по неизвѣ-
стной причинѣ, въ то время вообще обяза-
тельствомъ было знаніе немецкаго языка.
Главнымъ ревизоромъ въ то время былъ
мѣстный приходской пасторъ и попечи-
тель прихода. Учебнаго поведенія училища и
учащихся съ того времени не возможно
предположить. Съ 1872 учебнаго года посту-
пилъ на это мѣсто по выбору народа
учитель Иоганъ Иогановъ Розъ съ согласіемъ
мѣстнаго пастора. Методъ обученія былъ
на народномъ языкѣ, главно церковнымъ пѣніемъ
и закономъ Божіимъ съ прибавленіемъ
немецкаго языка. Черезъ каждыя три
года ревизовала Комиссія по выбору ученаго
учебнаго Комитета изъ всего мѣстнаго
въ 1888 году прибавилась постройка
училища въ томъ видѣ ^{въ каменномъ} ~~она~~ ^{находится}
въ настоящее время. Матеріалъ для постройки
доставлялся отъ имѣнія Шварцово за
полныя стоимости, а проіе расходы
расходова на волость Шварцово. Въ 1888 году
былъ назначенъ правительствомъ инспекторъ
народныхъ училищъ. Первымъ инспекторомъ

Сала Мевес. После назначения правительством
 г. инспектора требовалось отъ старших
 учителей учительские курсы на русском
 языке, темъ чего многие старые учителя
 принужденны были оставлять свои места за
 нецелесообразности живого русского языка по
 требованию г. инспектора. Въ 1901 году
 Готанъ Готановъ Розу оставилъ своего служебну
 и на его место поступилъ Янъ Мартинъ
 Месумель. Съ уходомъ учителя Розу и мѣстѣ
 Шварцгофъ отняло свои земли, дано для пользо-
 ванія училища собственникомъ фронъ Боккъ.
 По его идею основалась это училище и пользо-
 ванье его вниманіемъ, такъ какъ онъ
 самъ былъ членомъ учреднаго комитета.
 Вообще фронъ Боккъ былъ популяренъ по
 учредно воспитательному дѣлу по всему уезду;
 онъ обращалъ и вниманіе на школьные сады.
 Такъ какъ Шварцовские и мѣстѣ свои земли
 съ уходомъ учителя Розу отняло, то оста-
 лось для училища только полнѣшеніе и
 учитель былъ назначено денеженіе на по-
 ванье отъ волости за зимнее учредное
 время. По предложенію г. инспектора
 Месумель оставилъ эту службу и
 по высору волостнаго сѣбра съ согласіемъ
 г. инспектора народнаго училища, принявъ
 службу въ 1906 учредномъ году Августъ
 Яковъ Лайнасъ и былъ на службу
 2 1/2 года. Съ 1909 года съ второй
 половины учреднаго года занялъ мѣ-
 сто Петра Петровъ Донимонъ 2 1/2 года
 и въ въ 1912-1913 учредномъ году посту-
 тилъ на это мѣсто Гансъ Партсъ
 и былъ на службу одинъ учредный
 годъ такъ какъ г. инспекторъ перевелъ
 его на другое мѣсто. Въ 1913-1914 учредномъ
 году заняло мѣсто училища

первый наставник

А. Курзберг а после ее ухода в 1914-1915 учебном году. выборы учителя не состоялось, так как ^{или волонтерский фонд} никто не согласился назначить преподавателя учителем больше 30 рублей в месяц и из 4 кандидатов, которые явились на выборы, никто не согласился менее 35 рублей в месяц занять эту должность. По предложению инспектора выборы учителя состоялось 17 января 1915 года и выбрана была единогласно учительница Анна Азовна Орро, и ее согласился с инспектора занятия началась под ее руководством 19. января 1915 года, и состоит она до 1 января 1916 года в настоящей службе.

В. 1918 году учебный занятия начались только 15 января, и окончались 29 апреля. учительница Мария Саарь.

- I. Въ 1915 году учебныя занятія начались только 19 Января въ случаѣ отсутствія учителя, такъ какъ выборы учителя на 1914 и 1915 учебный годъ были только 17го Января. Во второй половинѣ 1914 года не было учебныхъ занятій. Кончилось учение въ 1915 году 19 Декабря и по предвѣщенію генерал-инспектора годовой отчетъ представленъ былъ на 1915 годъ 20 Декабря.
- II. Въ Концѣ 1914 и 1915го учебного года шло ученичество въ I. отдѣленіи 7 а въ II. отдѣленіи 3 ученика а въ Концѣ 1915 гражданского года въ I. отдѣленіи 11 учениковъ въ II. 3 ученицы и въ III. 1 ученица.
- III. Кончимъ курсъ учебного заведенія въ текущей 1915 году 3. ученика.
- IV. Учебно воспитательное дѣло въ Шварцовскомъ волостномъ училищѣ поручено Ивану Адрову Орло. Случаевъ никакихъ нѣтъ въ учебномъ заведеніи, и ученицы сами подъ руководствомъ учительницы исполняютъ все обязанности, какъ то убираютъ комнаты, мыютъ полы, принесутъ воды, рубятъ дрова, топятъ печи и такъ далѣе. При школѣ выбранъ школьный старшина, который покупаетъ керосину и т. т. далѣе.
- V. Съ Января 1915 года до Января 1916 года никакихъ измѣненій въ учебныя и программы не было и II. никакихъ новыхъ учебныхъ предметовъ и новыхъ учебниковъ не было введено.
- VI. Рядомъ хозяйственныхъ занятій не было, такъ какъ при школѣ не имѣется школьной земли, а руганью трудомъ и гимнастическѣй занимались по возможности.
- VII. При школѣ находится школьный музей.
- VIII. При школѣ не дается стипендіальнаго капитала и другихъ пожертвованій на школу не было кромѣ того, какъ кончилось волостной дрова въ декабрь мѣсяцъ и имъ раньше Конца,

Января месяца волею не привозить, то по
 проеву волостного старшины советником
 Шварцовского ильмина А. Ф. Баранце подарил
 школе 2 сажени дров, вероятно ради того, что
 дрова его служащих посягают ^{дуги мизе} и он ничего
 остальное не едлал для поддержки училища.
 VI. Общого стола при школе не было введено,
 так как по близости учащихся иль часто
 приносят из дома теплые закуски и на
 школьной плитке учащиеся могут заварить
 чай.

VII. В 1915 до 1916 года школьные праздники

VIII. так и праздники древонасаждения не было.

IX. Экекурсии не было, а общия прогулки при
 хорошей погоде были при общем темне и
 гимнастике.

X. На общественную жизнь и общедидогиче-
 ские предприятия ничего не было предпринято.

XI. В 1915 году вступила на должность
 настоящая служащая учительница Татьяна
 Адовна Орлова.

XII. По предписанию Губернатора Именитора
 учительницу принять школьное имуще-
 ство под его ответственное было
 передано школьным старшиной Антоном
 от школьного икара учительницу,
 где охраняются стелкины карты и
 другие учебные руководства и прочие
 как и другие при школе находящиеся вещи.

XIII. Никаких заразных болезней в 1915 году
 в учебном заведении не было и не надо было
 принять против них никаких мер.

XIV. Несчастных случаев с учащими и с
 учащими не было. 15 В 1915 году между
 учащими и учащими смертей не было.

XV. В 1915 году при школьном помещении
 никаких построек едланых не было и ремонт
 предпринят не было ни большого ни маленького

хотя положение нуждается о елиномъ ремонтѣ.
 17. При школѣ школьной земли ни шага не
 ищется, что въ училищѣ мого бы стоять
 что нибудь для земли и для этого училищѣ
 должны были найти на лѣтніе Катикеры
 какую нибудь другую службу для насущнаго
 хлеба такъ какъ жалованье учителя въ раз-
 мѣ 30 рублей, почитается даромъ только на
 зимніе ученье итѣ сѣмь.

18. Въ 1915 году посетили училище духовные
 ревизоры ие. пастора, І. Уетам, а именно
 Сего Шарта а господина инспектора И. Меркулова
 посетили училище 15го Декабря. Оба ревизора
 дали письменныя отчеты ^{от имени} Духовный ревизоръ
 при церковной печати, а господина инспектора
^{писалъ от имени} въ школьный журналъ, откуда представили
 двѣ Копіи, одна Господину Директору Народнаго
 училища, а другая Господину Инспектору
 Народнаго училища въ гор. Орѣлѣ.

I. Въ 1916 году учебныя занятія начались 7-го Января и кончались весной 15 Января а во второй половине 1916 года осенью занятія начались 10-го Октября и кончались 22-го Декабря. Годовой отчет требовалось не позже 18 Декабря. По предписанію г. инспектора должны были начинать 3 Октября, но въ первой недѣли не явились учениковъ, а только во второй недѣлѣ, т.е. съ 10 числа, то вольно за эти дни и вычитала преподавание учительница ^(мать).

II. Въ Концѣ 1915/16 учебного года число учащихся было въ I отдѣленіи 11 уч., во второмъ 3 уч. въ III отдѣленіи 1 ученица а въ Концѣ 1916-го учебнаго года въ I отдѣленіи 11 уч., во второмъ 6 уч. а въ третьемъ 3 учащагося.

III. Кончили курсъ учебного заведенія въ текущей 1916 году 1 ученица.

IV. Учебно воспитательные дѣла ^{въ 1916 году} поручено въ Шварцовскомъ волостномъ училищѣ Иваннѣ Адовнѣ Орро на третій годъ. Остальное же и какъ и въ 1915 учебномъ году.

I. Съ Января 1916-го до Января 1916 года никакихъ измѣненій въ составѣ и программѣ не было и II. никакихъ новыхъ учебныхъ предметовъ и новыхъ учениковъ не было введено III. Сельско-хозяйственные занятія не было, такъ какъ при школѣ не имѣется школьной земли, а ручнымъ трудомъ и швейной занимаюсь по возможности. IV. При школѣ находится школьный музей.

V. При школѣ бываетъ стипендіальнаго капитала и другихъ пожертвованій на школу въ 1916 году не было, только отъ казны прибавлялось отъ 1 Января до 1-го Октября 1916-го года 10 рублей въ мѣсяцъ, а отъ 1 Октября 30 руб. въ мѣсяцъ Казеннаго пособія.

§ VI, VII, VIII, IX и X. какъ въ прошломъ году безъ перемѣны XI. Въ 1916 году осталась на третій годъ въ настоящей должности учительница Анна Адовна Орро.

XII. Въ 1916 году при учебномъ заведеніи осталось все по прежнему.

XIII. Въ первой половинѣ 1916го года въ учебномъ заведеніи была аска и болѣли по очереди учащіяся, болѣлые же отъезди домой на улаживанія родныхъ, оставшимися учащимися продолжалось ученіе.

XIV. Несчастныхъ случаевъ съ учащими и съ учащими не было.

XV. Въ 1916 году во время мѣтнхъ капризовъ умеръ 1. ученикъ Іоаннесъ Сикка отъ дизентеріи, другихъ смертей не было.

XVI. 1916 году при школьномъ помѣщеніи были еднѣлане самыя необходимыя ремонты, какъ то починили печи и поровняли дырки въ стѣнахъ.

XVII Какъ въ прошлѣмъ году.

XVIII. Въ 1916 году посетилъ училище духовный ревизоръ г. пасторъ-викарій Пундтъ а именно 15го марта, господина инспектора посетилъ училище 15 Декабря 1915го года.

См. Инспекторъ
21/12/15

Täiendavad teated,

lisandusena eeltoodud venekeelsele kokkuvõttele
Vardi kooli ajaloost 1860st - 1916 - 1923.ⁿⁱ

"Vardi koolimaja ehitamisega alustati 1860a. ja viidi töö lõpule 3 (kolme) aastaga. Ehitustöö esimesel aastal pandi vundament ja viidi ehitus katuse alla.

Tõrde juhataja oli Vardi rüütlimõisa poolt, kuna materjali ja finantsilise töö eest muretses vald.

Oppetöö alustus sügisel 1863a., s. o. 1863-64. õppeaastal.^{x)}

Esimeseks õpetajaks oli koolmeister Kaarel Kalja. Kalja oli koolmeistriks 9 aastat. Hiljemini muutis Kalja oma perekonna nime ümber, saksamaiguliselt Edelbergiks, põhjus teadmata. Nii kroonika jutustus:

Nimede muutmise tol aegjärgul leiab, arvatavasti, oma põhjustuse tolleaegses üldises saksa orientatsioonis Baltimail. Nimemuutmise teel püüti - tol ajal põlatud - talupoja seisust endast mahajäetud ja sel teel nagu ligemale nihkuda ihaldatud „sakslusele.“ Nimedemuutjaist tollest ajast on teada, peale muude, ^{endi} Viljandi trükitaja omaniku E. Ringi, kelle vanemad endi esialgse perekonna nime „Tõrmus“ - muutsid ümber, toimides otsekoheselt tõlkimis-teel: „Tõrmus“ = „Ringi.“

Huvitav on siinjuures tõmmata eeltoodule kõrvu pooli käesolevast ajast. Millegipärast omal ajal saksastunud eestlased - maarahvas ihaldavad hulga tagasi oma esivanemaid äraheidetud talupoja-kumbe. Nüüdse ajal kõlab kõrvu juba hoopis teisugune hüüdrõna: Eestlasele - eesti nimi!

Hulgaad aimavad selles hüüdes ajavaimu ja lasvad endid viia edasi ta võimsa vooluga. Igatahes peaks nüüdne nimede vahetamine ka omis alustes esinema palju elujõulisema ning - loogilisema - rahvusliku nähtena?

^{x)} Kiriku-arkhiivi sõnumete järele, Vardi koolimaja ehitati a. 1860, kool algas sügisel 1861.

Kroonika jutustusest kuuleme edasi, et tol ajal üldse saksa keele tundmine oli kohuslik, muidugi arvata - haritlastel.

Põimiseks revidendiks olnud kohaline kirikuõpetaja, ühes kihelkonna eestseisjaga. Muidugi mõista, et kihelk. esindajana on võimalik ette kujutada endale mõned saksaosast mõisaomanikud.

Praegu kihelk. hooldajana ja koolide revidendina teotse pikemat aega Vardi mõisahärra Bernhard von Boer.

Märkida võib siia juurde, et nimetatud B. v. Boer'i tegevusest koolide revideerimise jne alal on säilinud kihelk. vanema põlve rahva seas üldiselt hääd mälestused ja muljed.

"Kooli õppeabinõudest ja õpilasist hõllest aegjargust on võimata luua endile kuidagi selgemat ettekujutust."

Umeti on kooli arhiivis alles kaks tähtsat dokumenti, milledega tutvumine kaunistigi aitab väljaselgitada tolleaegse n.n. maakooli aeglolisest muutunud ilmet. Need on: 1.)

1) "Liivimaa Lutheri usu Maakoolide Säädus", väljaantud Liivimaa Ülem-Maakooli kohtu poolt, Riiga, juuli kuul 1874, trükitud Viljandis F. Feldti juures 1875 a.

Nimetatud "Säädus" langeb 3 peatükki: I Kooli alustuse säädus, II Koolide valitsusest ja III Koolide katsumistest. Säädus põhjeneb enamikus punktides Talurahva Säadustel 1819. ja 1860. a.a. ning sisaldab üldse 78 paragrahvi.

2.) "Liivimaa Lutheri usu Maakoolide õpetuse plaanid", koosneb 48 paragrahvist ja välja antud samalt samal ajal. (ainult jaanuari kuul, kuna 1. oli väljaantud juuli kuul).

Sellest näeme, et koolis õpetatavad ained on järgmised: usuõpetus, emakeel, rehkeandamine, geograafia, laulmine, turnimine ja kindrukatele veel naisterahva näputöö.

Soovikorral võib, koolivalitsuse loal, õpetada ka saksa- ja vene keelt. Koolikohustus algab 10. eluaastast ja kooliaeg kestab 3 talve; koolitöö algus 15. okt., lõpp 15. apr.

Muutav, et 1874. a. "Säadusega" on sunduslikuks tehtud ka kodune õpetus. Selle järele tuleb "iga lutheri usu laps kaheksama aasta eest saadik koolivalitsuse hoolekandmise ja valitsemise alla; kiriku õpetaja sõidab katsumise viisi ja toimetused." (§ 5) § 21. näeb ette ka kordamise; kuu-, ehk järelkooli-vallakooli lõpetanule, kes edasi ei

Kuuljate varmu ülemuseks hallist argipäevusest, mustadest murepilvedest ja tumedast elu-tõivolusest - raimuliku vabaduse ning vaeapuse poole.

Kooliõp. Kooli vahetõrje ümbruskonnas rahvaga on olnud hästi. Kohalise mõisnikuga läbikäimine on olnud sõbralik, samuti on leplik vahetõrje olnud tugevate raimuliku ülemusega, kellega Põrsi kooli asjus tuli rohkemasti teha tegemist.

Kihelkonnas koolivalitsuses oli kirikõpetajal suur mõjuvõim, ning väga tähtis oli koolmeistritel hoiduda sätumast kuidagi vastolus sellega, kes siis võis lugu jahemal korral lõppeda koolmeistri vallandamisega (selliseks elavaks näiteks olgu kas või laialt tuntud end. koolmeistri Mats Tõnissoni kokkupõrge Värdna kirikõp. Sokolovskiga, millele kokkupõrge maksis Tõnissonile to koolmeistri kohu). Üldse tuleb märkida koolmeistrite võitlust õigustliku seisukorraga, mida parandas tähtsal määral 1840 a.

n.n. "Valitsuse patenti" ja ta täiendused a. a. 1867, 1871. Need väitsid, "et koolmeistrit ainult korraline kohus ametist lahti võib lasta."

Enne võis mõisnik oma hääksõnainimise järel koolmeistri ametist se proua, või teha ametist lahti. 1840 a. kutsuti ühe ülem-Maa kooli-kohus, kellele allusid Kreismaa kooli-kohus, arvult neli.

Sis praeguseks olema veel igas praostkonnas kaars revidendi: üks raimulik - kirikõpetajate seast ja teine - raimulik - mõisnikkude hulgas.

Terve kihelkonnas kooliasjade aruanded, soovid, nõudmised j.m. leidsid lohenõuamist (esialgselt) n. n. Kihelkonna kooli konvendi kaardis, millele konvent iga aasta päeva koolitöö lõppu - hõlpsalt maikuul - kutsuti kokku kirikuõõrmündri ja kirikõpetajate poole.

Konvendi otsused käisid, järelvalve korras, kreis-maa kooli-kohu kinnitamise all.

Kooliseaduste väeja töötamise alal Maakoolide jaoks on põhjapanevat kasulikku tööd teinud Dr. C. Ullmann, kes sai Ülema Maakoolide valitsuse suure esimeseks koolinõunikuks (1844 a.) Tema eestvõtte "Tänuakva Seaduse" (1849 a.) sisseõetud paragrahvid on olnud tähtsaks tõukejõuks kooli-asjale meie kodumaal.

Oma tänu tipule aga, misdugi arvestades tolleaegse koolikorraldusega, jõudsid maakoolid 1874 a. Koolide Seaduse maksma hakkamise järel. Selle (v. lhu 10 sis kroonikas) Seaduse põhjal

seati Riis-Maakoolide valituse poolt sisse (a. 1877) järgmised kooli-
rakendusraamatud: 1. Riis-koolilaste õppimise tunnistused, 2. Riis-kooli-
laste arviviidetud päevade kiri, 3. Kõrre-koolilaste õppimise tunnistused,
4. Kõrre-koolilaste arviviidetud päevade kiri, 5. Kodulaste õppimise tunnis-
tused, 6. Kooli päevaraamat.

Tuli ka uusi õppeaineid sisse: joonistamine, tulinimine, käsitöö.
Kuna raamatid lugemisraamatuna tähtsasti armusid, need Testamenti,
võeti niisug. koolides tähtsusele vastilinnud need lugemiskad: H. 29.
Maailm, Kaula ja Lõu (enamasti Tallinnamaal) ja C. P. Jakobsoni -
Kooli lugemisraamat (Lüvimaal). Neude raamatute ilmnimine mis
koolidesse, lei sääl täiesti uue ajapanga ning ^{neid raamatuid} seega ajaks terve rale
hale õpperaamatute, millest seloomustavad rõõmsolevat aegjaksu.

See oli meie rahvakooli võitseeg.

Ta õnnistused said osaks ka Võrdi koolile.

On huvitav sünkohal märkida, et selle eepogi ümber Paistu
kõhelnenuas oli rida väejapaistvaid koolimehi: Jaan Aramson,
Andres Meo, Fr. Arkel, Lemper, A. Toivik, J. Kõosi, T. Veldemann.

Ei ole ka tähtsusetu fakt, et kinnikõpetaja Kause võttis soo-
jalt osa kooli asjust ja kirjutas väikese käsi raamatukesegi -
"Kooli-teadus" (1873). Ka ilmalik kooli resident B. v. Boek tundis kooli
asjust, võrdluse, sooja hingeda kaasa, milline fakt teda lubab ise-
loomustada, teatud määral, kui rahvasõpra ning edumeelset mõisnikku.

Koolmeister J. Kõosi sõbrodike lõikikäimine koh. mõisnikuga
tuli kasuks nii koolile kui ka õpetajale. Näiteks hoolvas B. v. Boek
(sünnid. okst. 1911, maitsus Boek id süguk. matusepaika looti Paistmäl)
kooli otse isakult, varustades tarvisminera maaga jne. Ka on
v. Boek, koolimaja ümberhituse puhul 1897 omalt poolt annud
matusepaika tasuta (võrdlus umbes too Rel.). Heinamaa "jaaninüt" (v. kroo-
mka lhu. 30) anti J. Kõosile kasutada, kuna kooli-hernamaa oli
vilets soomaa-ala. Kas mõisnik koolile ka kätte arjus on soodus-
tusi annud, ei ole kindlasti teada, tõenäolike, et ta seda on teinud.

Kõige selle lahuse juures aga hoidus mõisnik tegemast min-
git kindlat lepingut ehk pädvustamast midagi vallale või koolile.

Nagu arutline ametipidaja oli koolmeister, nõnda jätti olema
sellekohane ka lahnus ja vastutulelikkus, millest võis temale
osaks saada lasta: lubas ja -andis ka, armult ei midagi - pädavalt.
Tõugu tehti kirk lubadused, soodustused, kingis mõisnikult koolile - ikka
suusõnal ja mitte kunagi - kirjalikult.

Nii tuli ka, et kooliõp. Joh. Roosi, pärast oma lahkumist ametist 1901. a. sügisel, leidis tahtust naistalt - Bocki-härralt.

Härra laskis kooli-õuele Roosi tamsi elitada väikese korteri, andes muumaterjali enamalt poolt tasuta ja kandes ka elatus-kulud. Siinse majakesse asus and. kooliõp. Roosi koos oma perekonnaga elama 1904. a. lõpul, kuni ta vahelmise aja - 3 aastat - oli elanud koolimajas (toas, milline oli Vardi valla ajal valla- ning kohtu kantseleiks, eestuba). Majakese oli mõisnik küle Roosi tamsi teha lasknud, aga, paraku, mingit akti või dokumenti selle kohta ei ole tehtud, millest olukorrast sigrines pärastpoole kaunis rohkesti sekkeldusi. Kui elas härra Bock, olid vahekorrad, muidugi, selged ja tähtis kooliõp. Roosi teatud väikest kohustust mõrva vastu (oyades ma enne so rakamaad niidheinamaad kokku). Kõr, mitte kaua enne v. Bocki surma, on Roosi kärmid mõisas, et mõneda härralt kirjalikku kindlustust elumaja mites, kuid see kärm on jäänud tagajärjetuks, sekkord härra vastava meeleolu puududes. „Amas Roosi, ego meie veel surra ei mõtle, et sest kirgast nii suurt häda oleks!“ Vabandamud ka arapuuusega, soovitas Roosil elumaja ses ajas „teine kort“, kuni härral on rohkem aega. Varsii pärast mainitud lugu härra aega lahkus, ärk-sumas, siit ilmast (1911), jättes pärijate lähendoida, muu hulgas, ka nrm. korteri aega. Haiguse-koos pääle tulles on härrale küll meele tärpanud kooli-Roosi ja ta avaldatud soov kirjalikuks tehinguks, kuid kürest järele elu-lõpp tegi lõpu ka selle soovi rahuldava lõpuni viimisele.

Vardi riütlimõis läks pääle B. v. Bocki surma Arved v. Brasche veldamisele, kes omaudas selle ostuteel leselt mõisapronalt, kesnoa viimane pea pääle selle lahkus siit Laksõmõide asudes.

Nus mõisnik jätis Roosi korterisse küll elasi, kuid hakkas suuremat teo-renti nõutma, korteri ja kooli-maa kasutamise eest.

Nii viisi kestis vahekorrad elasi, kuni 1918. m. härra häõks arvas kooli-krunti, milline, kuni mõisa päraltis, temale kuulus mõisa. ostust saadik (1912). Kuusi pärijatel ära võtta, seda edasi rendi pääle andes Hans Ekalamche kätte, kes oligi rent-nikuks kuni 1922. a. kevadeni, s. o. 4 aastat, tehes mõisale „tegu“.

Roosi pärijad, välistatud nimmõõti korterist, leidsid päävayn koolimaja ruumes, kus nad olid elanud enne oma korteri asumist kuni 1904. a. 1922 kevadel said nad, sellekoh. vallanõukogu otsuse põhjal, omaid korteri

õigused jälle tagasi ning asusid ka uude oma lüppu elama. Samal
kallanõukogu (Reesolutsioon) lubati Reesi päringute ka koolimaast 1 rookamaa
põlde ühes suurema osa kooli-õppemise ajaga, misugune aeg on kaarditud õp. Reesi
isikliku naeva ning hooli vti. Aluseks on võetud selle kõrgema punas
mingsugused pensioni normid, nimelt elukorraldus suhtes, kuna põlv eest on
maksu rent, asunikuduga ühel alusel.

Mõrumeid muust Venestuse ajast kreenika punne.

Koolimaa rahvakoolis võetakse Vene Haridusministeeriumi alla 1887. aastast
päävad mõisnikud ning kooliõpetajad kooli-astast võetakse eemale ning otsustar
võim läheb üle uue korralduse organidele, kaalusteks olid: inspektor, direktor
ja rektor. Hariduslole allusid meremaa linnar- ja Veneuse kihelk. koolid
juba varemini. Ent asus rektor Tartus, pärastpoole asunud Riiga.

Ümberkolimist põhjustanud rektor hõlmas Harustini koolimise
Tartu ülikooli professoritega, mis tugi Venestuse koolimisel ülikoolis.

Venestuse eeskirja tõlki võimise eesmärgiga määrati rahvakoolis inspektori-
teks kõige rangemad soovimistid, igasse maakonda vähemalt üks.

Inspektori kätte oli nõud suuri täidesäätlik võim. Senised võimud, ehkki
neid ei tühistatud, naga valla-omavalitsus ja riiklik maakoolide valitsus,
kahvatusid inspektori võimude kõrval paljaks väheks.

Koolmeistrite ametisse kinnitamine ehk ta vallandamine muutus täiesti
inspektori võimkonda.

1888. määrati ette: kõrgis vallakooli klassides õpetada vene keelt mitte vähem
kui 6 tundi nädalas. 1891a. tähtsiti see arv juba 8 päele ja 1893. aastaks
juba 12st tunde päele õpetada lastele kõiki õppeaineid, päele usuõpetuse,
vene keele! Oma keel oli, mis siis, eeskirja andjatel pavis kahe silme
vahel ununud, et kurtas seda õpetada, kas ehk ka riigi keeles, või kurvas!
Itga emakeelele oli süski veel unumi lubatud: 5 nädalatuundi.

1891. hakati vene kroona kooliõppemise poolt koolis pruugitavaid materiale
ette kinnitama, samas ka kooli raamatukogude suhtes. 1893. aastaks eeskir-
ja tõlki ka koolitalve pikendust tähtsiti, nimelt enne 15. okt. algada ja pärast
15. apr. punesprada, ka soovitatakse koolmeistritele laste päele määrata nii, et need
hakkaksid 4 talvet koolis käima. Teostamist koolitalve pikendus küll ei ole lühtunud,
võhest küll näsitel korre 4 talvet koolis käimine.

1894. seati vallakooli lõpetajate tarvis sisse erilised eksamid, millele te õien-
damise kordu võimalus saada väetamatus-ajal lühendust. Samal aastal
anti nägja ka uus puudunud õpetuste trahviseadus. Seaduse teostamiseks olgu
valla- ja koolivõime ühes kallanõukoguga. Et see koolikäimist eelendatud oleks,
seda ei ole, andmete puudumisel, võimalik oletada, vaevast on see tõenäoline.

1895. aialdöö soovitamise koolides, 1898. aastal nende asutamiseks abirahade loomine, soovitus tellida etc. "Metodologembo", "Sis-vel", "Tõnnegedembo". (Muidugi ka "Metodologembo" ei jäänud soovitamatuks). Insp. V. Raudsenko ringkiri 26. III - 02. № 366. soovitas isegi siidilööstuse (Melkologembo) reursusid koolmeistritele, millised 1902. aastal peetavat Võnnu linnas kellegi hra Trendovinski juhatusel, kes peab olema Baltimaa Siidilööstuse Seltsi president ja elama Pensa linnas, soovivalduses asavõetud saata sinna! 1895. arvatatakse ette koolide juurde asutada raamatukogusid, mistugi vene keelseid, mispärast nad ka ei sobinud, võhemal Viidi koolis ei ole sellest midagi märgata, võib olla taristas ka krediidi puudus raamatuid nõudmast. 1895. ²¹ pääl alustas ka käsk, millest loomistatusest 1902. aastal tõusid (toonid): venekeel alates 1. ¹st õppeaastast, õpetada loomuliku õppeviisi (компромисномъ методомъ) järel. Soovitati mingil Södzeli raamatut ju 1896. ahtakse eeskiri koolikaristuste kohta, milles keelatakse laste ihunukthus! 1892. käidakse paluda, hommiku palves, keisri ja perekonna eest.

Uued venekeelsed rakendusraamatud tulevad taristusele a. 1896, nimelt:

1. Книжкыи Кырмал, 2. Кырмал о рбубин. и мявубин. грам. и барубов,
3. Классный Кырмал. 1898. a. tõi juurde 4. Ученый Кырмал, 1915.
5. Ревизионный Кырмал ja 6. Ученый Кырмал (книжка).

Pääl mainitud veel inspektori ju. Klemmuse kirjad. (Lauaregistrit ei ole meie koolis nähtavasti peetud vene ajal, nagu murel mõeldakse on näha). Lisaks ka 1902. aastase kooli-amaande plangid, milliseid laidetult nähti inspeksiooni saata mitte hiljem 25. det.

1903. soovitus - juurdeistutamise päeva juhtumiseks (Insp. Rostjakov, 6. jaan. 1903. № 118). Lööda soovituset raha peal teostatud küll ei ole, sest koolis ei olnud töökohti maad rht sammugi. - 15. III. 04. № 319. eeskiri nõuab luteri-usuliste noorpeetuse asutus kōira Haridusministriilt 21. apr. 03. nimikõnne programmi järele. Õpetise koolidega soovikolakse ette võtta loodus- ja ajaloolistesse parkidesse. Raudtee-õrd seepärast oleandatud hinnaga ja riigi asutuste juurde võtta. Mõned eeskirjad teevad juttu ka kooli õrside sisseastumisest, ilma tegelise tagajärjeta. 1905. anti luba korvalla koolide juur. all maksuta ametlikke kirju saata. (okt. 1904). Kõrgema kooli muuseumi jaoks loodusloolisi esemeid (kiri 6. V. 03. № 118). 11. nov. 1904. astub ametisse insp. V. Lafi, keda on esimene inspektor, kelle asukohast Viljandis, elukäigad on kōira naimed Pärnus. Kestab elasi, oinult kõvenevus tempos vene keele ja meele nõudmine, ringkiriade arv selle teeni pääl oina kasvab: kirju tuleb küll inspektorilt oheteed, küll kihelu. kooliõp. kaudu; mõni harv kiri nägib ka muist aimest, mis ringk. 18. V. 05. jõudnud õpetajate poole, kinnitada aja- ja mētomar-

marju ning seeni, koguda mett jne ja saadud roogu see kinnoma sõjaväe haigemojale Kauge Ida sõjaväel, haigete ning haavade sõdurite varustamiseks. Kas ka siit on saadud, ei ole võimalust kindlaks teha, kuna kooliõp. J. Moemulli (1901-1907) ajal, kui ka pärast pole püütud lauaregister.

25. vii. 05 №1358 müntakse küres korras teateid, mis põhineb vald juhib Vardi kooli sulgemist nii võiga läbi viia, kas on tõele vastavad valla koostised kooli ülespidamise kulude jne suhtes; ühtlasi palutakse teatavaks teha kooli püüdsid, hädalene aumont jne. Kaste arv oli 1904/05. 14. J. Moemulli vastus sisaldas õige vähe, ainult kaste arv rümas 3 aastat jooksul, muud küsimused „ei tea“...

22. II. 06 ringk. №312 nõuab väljakaigru koha ehitamist kooli juures, mida seni siin ei ole olnudki, kui mõneda jooksul ei ole väljakaigru kohti kooli juures olemas, siis kuulub kooli kohe sulgemisele. Inspektori meeleline on täiendatud valla poelt.

14. x. 05 №1711 nõuab insp. end „Laanekuru“ kooli õpilaste ümbrippingimater vastuvõttu Vardi kooli, haridusega kooliõp. Moemullil ei ole läbi väikimist jätke isikultiga, kes sellele vastu seisavad!

1905-6 a. rahmuse arvu peegelab Paistu vsh. koolijuh. Aug. Lõssmanni kaudu läristatud õige kuni kuni (kirj. rahv. direktorilt 14. xii. 06 №3632 ja 20. xii. 06.

№3755), millele viitab ähvardusi - kooli õpetele, või õpetajate emotsioonide muutmise korral kooli sulgeda, ja kui suletud koolis peaks vahet peatama õpetajad, siis teaduslase palapöölet kreisi - ülemole kaistus-seaduse §1049 kaudu kaalakohtulise juurdluse toimimiseks siinlase juures!

1906/7. täi vähe vahadust ning eluõigust emakeelele koolis (n. n. Leosini eeskiri), nimelt lubati vahel esimesel õpeaastal võrki viinid kasutada ema keeles.

Reaktsiooni ajal võeti neist lubadest mille summa osa jälle tagasi. (Hmasõja päevil alles panti Leosini ringkiri täiesti maksimas).

1908, 1909. ja järgnevad aastad kuni 1915 a. mäitudud reaktsiooni vaimus.

1910. tehakse jätta õp. pensiooni kassadest. 1911. on rõnainears peedagogilise muuseumi asutamine Riia õpekonna juure ja 19. veebr. talupoegade vahustamise 50 a. pühel. pidustused, mis arutavad vastukõla koolides. Samal aastal on pedagoogiline valjandatus Riias. 2. okt. 1911. pannakse õp. P. Ronimoiro ette, kas siinlase eksam õpetaja kntse saamiseks, või jätta õpetaja amet - 1911/12 aja. mõeldes. Et Ronimoiro kntse-õigust ei omandanud ntm. apako, siis asetati ta järgm. aja. õp. Hans Parts igav, kes töötas siin õpetajana 1912/13. 1. nov. 1912. (punktist 2a. mõeldes) annab insp. kofin ameti üle insp. F. Proskovile, kes oli ametis kuni 1914 a. süiseni, andes aset Mantswetor'ile, tema, s. o.

Mantswetori ajal säeti koolidesse kroonika ja reviderimise raamatu (1915). Kogu inspektorite ajajärk meemaa koolis on märgitud range ümberrahvus-
tomise piiridega nende poelt (ehk kaudu), alates insp. Möves'iga ning lõpetat-

des A. Hrebtov'igoo (1917). Nii keelati vaagnati orav igotsugused koolmist-
rite kogumised (1901 ja järgnevad), samuti keelati orav kõiis orateguvas kuni
ka osavõtt seitsidest, nimelt veel ka kiriklikkude talituste toimimine.
Rääpitakse, et ka keeliop. J. Roosi vallandamisest (1901) kaasa mõjutanud
nealnim. asiolud.

Ägatahes, need aastad (1887-1914) on kumemoks ning tumeaismaks
leheküljeksrgaühhe eesti kooli kroonika raamotus. Haudusstatistika
noilt auel näägrb kumbe keel kirjaoskamattute % kiirest kasvamisest!

Vanhi kooli õpetajad pärast Johan Reosi't 1901-1920.

Roosi'le järgnes Jaan Meomutli (1901-1907). Kõas M. valiti või mä-
rati kohale, ei ole teada, miks valiti. Selle vahetuse puhul võttis mõis
koolile kasutada vntis oma maaala tagasi, andes selle end. keeliop. Roosi
kätte peale, näidates seega oma poolehoidu ning meelust inspektorite tegemise
võrdu. Oli ju kool v. Boeki eestvõttel algatatud ning nõnda tema poolehoid
kõigi tal ei olnud enam revideerimise õigust, arvades ta ikkagi kuni ning
osavõttat tähelepanu oma kaitsealuse-kooli- vastu; arvates, et keegi
temale sõna ei saanud, kui õpetaja kooli katusmas käis: ta olks sinu
rõõmuga tulema, et pääleki vnnelata ning vaadata! - Meomutli'st alates, kõik
järgnevad õpetajad said rahapalga vallaist ainult talvekuude eest.

Meomutli ajal on kooli kasvatuslik-meebelik kasupind langenud tuntuvalt
allapoole endisest. Laste arv koolis on kõikumud 10-15 vahel. M. lahkumine
on tingitud rahva (lastevanemate) vastavest ettepanekust.

August Jaanip. Laimas 1906-1909.

Koor, jõhvi pedagoogika klassi lõpetaja, energiline koolimees. Tema teinuks on
Meomutli ajal langenud kooli-õpetajaliini kaitmine karmilise kõrgusele, mis
mõndis asna talleit koolimehelikem andi ning tisedat tööd. Õpilaste arv on
Laimas'e päevil tõusnud kuni 24. Laimas jähatas ka koh. laulukoori, mis
oli algatatud Roosi ajal, kuid rahkapal oli päämud tegemistusse. Laimas lahkus
sellest kohalt (1909 a. I poolal), et asuda suure kohale - Holstre Pilleritsen
kooli õpetajaks.

Peeter Peetri p. Ronimais 1909-1912.

Töötanud siin 2 aastat lahkus Ronimais - kutsu puududes - insp. Lapi ni ete-
panekul, asudes linna kumhugle kantsleisse kirjiloojaks.

Hans Parts 1912/13 a. 1. poolal.

Kõik inspektor määramisest sellel kohale. Siit määras inspektor ta Tiiva alavi
algkooli õpetajaks. Tema järel, miks ka insp. määramisest tuli kohale

pre. A. Kiisberg 1913/14 a. 1. poolal.

Tema lahkudes põi kohl esialgu vakantses (1914 a. I poolal), põhjusest,

et 14. det. 1914. peetud õpetaja valimised jäi katki, seepärast mitte veel kaardistada
 kandidaatide - neid oli koos 4 - vaid põhjus oli see, et rool oli jalganormi määramine
 omalt poolt ülemäär 30 rub. kuus, ja võis 4 kandidaati jätta enamahelise rekru-
 tte valusid nõudsid 35 rub.; et muidki pool ei taganunud, jäidki valimised katki.

Nes nist 4st õp. kandidaatidest olin mina, Joh. Oja, teised: Jaan Põll. Kolstest (õpetas sarma-
 saamist), prel. Selma Turp, Aibast (järgis sai Valgamaal "Saare" rakkorak. õp. kohal).
 ja prel. Tensing, järgast prel. Meerits.

Et insp. Mantsvetov nõudis veel üs algamist Vardi, siis tuli need valimised
 ette võtta, kuna ka Heimtali kooli juhataja rool oli saanud rahaks õp. Jaan
 Maateni lahkudes 1914. hõlm. Kiidki valimised seepärast kahele roolile, nim.
 Heimtali ja Vardi roolidele. Ilmunud 4-5 kandidaadist valiti Vardi kooliõpetaja-
 panmaks prel. Johanna Aard. O. O. Põll. Paulson, end. Hilte Pimastu roolm. tütar, ta
 esimene mees oli Kõstner), kuna Heimtali kooliõpetajaks valiti Joh. Oja samal
 korral. Inspektorilt amutuse kinnituse prel. O. alustas kooli tööd 1. jaan.
 päikes kohale kuni 1916/17 õja lõpuni. P. O. on olnud omas töös heolas-
 ning kohusetruu. õpilaste arv, mis oli pärast lahkumist jätke kahanevud, hakkas
 prel. O. aegus jätke tähelepanu koolis (nuna tuli jätke meeleka roolij).

P. O. kohta on teada niipalju, et pärast õit lahkumist tema lõks Hankasusse, kus
 ta mees teuts rekruutina; saad on ka prel. O. surmud 1918 või 1919 a. Tema alus-
 tatud on koolis oleva kooliõpetaja pidamine - vene keeles. - P. O. järele Vardi kool
 seisis või jätke jätke, nõrgu prel. O. kohale asumise eelgi, samuti pool õpetat, nim. 1917 a. II pool.
 Õpilased olid muist kodus, muist Heimtali koolis, kust muist aastast (1918.), Vardi
 kooli karmu hakkas, viidi üle. Kooli käimapaneks sedakorral said enamahelised
 nõimustandjad Viljandis ja Heimtalis. Kooli käimapaneks vastas jätke ka koolikonna
 rahva soovidele ja - enamehased, said selviisil rahva tahte teostajaks!

Enamahelise kooli valituse määramisel ja Heimtali valla tööraha men-
 kogu mõnolekul (valimisi ei peetudki) sai Vardi kooliõpetajaks

prel. Marie Looer Kolstest pärit,

Nes asus kohale 15. jaan. 1918, jätke kooli lõpuni 1. maili. Prel. Looer ajal
 on koolis olnud: raevast, 10 last. Oli aeg, mil alalised valituse vahetused ning
 sellest tingitud üks teisele riiki vastuvõetud ringhoidud hakkasid iga vähegi
 korralikult tehtavat tööd. Enamaste kammisraarid vahetusis mõnelt Looer
 kammisraaridega ja Ortschulinspektoritega, iganes nend tahtis perimeest määrida,
 eesti kooli põllul, olugi muist aega. - Lõugisel 1918. Paistu kihelkonna
 kooli-inspektori Axel Kallase (kes oli okkupatsiooni võimude poolt pan-
 duud n.n. Amtsschulinspektoriks) määramisel sai 1918/19 1/2 Vardi kooli
 juhatajaks Aleksei Johani p. Jaakon, Kolstest. Jaakon töötas
 1914/18. praktikandina (lõp. Valgas, 2. a. pedagogika kursused) Heimtalis ja Tulle-

1920.

1. Õppetöö algas 7. jaan., lõppis 20. dets. 1920. a. jõuluku.

Lüggel 1920. a. algas kool 10. okt. (pidi algama 27. sept.), kevadel 1921. a. lõppis õppetöö 13/15. mail.

2. Internaat ei ole lastearvu vähenuse tõttu: kooli oomajale jääb näigest 2 õpl., kellele nin tunde valmistamine sünnib.

3. Õpl. arv 1919/20. õ. a. lõpul: 1 kl. - 6 õpl., 2. - 4, 3 kl. - 5 ja 4 kl. - 3.

1920. a. lõpul (kalendri aastal). 1 kl. - 10, 2 kl. - 9, 3 kl. - 5, 4 kl. - 3.

4. 1920. a. kevadel lõpetasid õppimise 2 õpl.: Hugo Tennit, 2. August Peterson.

5. 1919/20. õ. a. oli koolijuhataja-õpetajaks prl. Luidia Kaurlepp, kelle peale oli pandud õpe-kasvatustöö koolis kõrgis õppeainetes samal aastal lahkus Kaalep sellelt kohalt, kutses pöördumisel jne. Uueks koolijuhatajaks valis Heimtali vallavanemkogu omal koosolekul 9. sept. Heimtali vallamajas valla koolide koolk. poolt ettepanud kandidaadi õp. Johannes Oja, kes 1920/21 õ. a. algul ka kohale ilmus. Õppetöö nim. õ. a. alustus, õpl. mitte ilmnemisel, 10. okt. pidi algama küll 27. sept.

Üldise õppetöö algamise kohta peab ära märkima seda, fakti et see on, aastate kestusel, sündinud väga korratult. Rahm on lugu veel sellepoolselt, et sarnane korratud on saanud nagu mitmes harjumuseks. Selle põhjust ei tule igakord otsida ka mitte õpilaste puuses, kes küll mitmed tõesti suure hilinemisega ilmuvad kooli. Tõhhi peale on põhjuseks olnud õpetaja puudumine. Puudus õpetaja sellel põhjusel, et valimisi ei suudetud küllalt seppasti läbi viia. Miks viivitati siis valimisega? Vastust võime leida sellele kõige kindlamini vahest sel teel, kui sünni rüdi arvestame neudega, kelle õigus ja kohus oli valimine: Heimtali valla-omavalitsus, kelle kätte oli see õigus läinud Vardi valla liitmisega Heimtali valla külge, umbes arvata aastal 19.

Sellest ajast saadik on loonud lonkama ka kooli seiskord: kerkis ülesse Vardist kooli ära kaotamise küsimus, nihkegu viimase iluvõimisega Heimtali. Et kool ikkagi Varti jäi, tuleb kirjutada Vardi esindajate arvele Heimtali v.-volikogus, kes kooli, kui ainsamat en. iseseisvuse aja mälestust ei tahtnud näha suletuna. Ka nõudis Vardi elanik-konol kooli alles jäämist.

Veel sellep. hilinesid valimised, et neid meelega venitati... Kuna koolilt maa äravõtmisega õpetajad muutusid puht-pahapalgalisteks, kes said palga vallalt ja ainult õppeaja kuude eest, siis saame juba verdike oletusi teha, et miks vold valimistega venitas, kuna siinjuures ju majanduslikult võidi korrenhoitu demonstreerida - Yardi kooliõp. kuupalga kärpimisega. Nii on teada, et mitmelgi puhul ei võetud Yardi õp. valimisi ette muulolul, kui tuli inspektori poolt ettepanek - tõrjumata täitmiseks. (1914/15, 1917/18 jne). Veel üks asjaolu võis valimiste viivitamisel kaasa mõjuda: liig sagedased õp. vahetused - iga aasta kord, vahel sekka isegi rohkem (1911/12, 1912/13). See võis vahest äragi tüüdlata valijad, ja niimoodi jäeti mõnigi kord valimised hoopis ära, lastes inspektoril õpetaja määrata.

1. Kooli seadus - 7. maist 1920.^{x)} Õpeplaani 1919/20 ja eeskirjad.
2. Õpeained ja -raamatud - endised, ainult vene keele raamat uus: H. Kappenbergi "Греческое правописание". Tarkitusel IV klassis.
3. Käsitöö ja võimlemine on õpekavas. 4. Ei ole asutatud sel aastal.
- 5-6. Ei ole. 7. Kooli jõulupuu. 8. Ei ole puud istutatud.
- 9-10. Ei ole olnud. 11. Lahkus õpetaja pr. L. Kaalep, tuli asemele õpetaja Johannes Oja. 12. Ei ole. 13. Sügelised, mõned lapsed koju saadetud, kuni puhtakssaamiseni. 14. Õnnetumaid juhtumisi - ei ole.
15. Savi diphteriiti i õpilane Hans Kolamees, veebr. kuul 1920.
16. Koolimaja juures mingeid parandustöid ei ole tehtud.
17. Koolimaa on täielikult rendile antud ja kasutada rentniku käes, kellel on tehtud vastav leping kohalise mõisnikuga A. v. Brasche'ga 1918 a. Viljapuuaeda kasutab end kooliõp. Joh. Roosi lesk, kes elab koolimajas 1918 a. saadik, mil mõisnik oma koolimaa rentniku paigutas vana kooliõp. korterisse. Õpetajal nii siis ei ole jätatäitri maa kasutamiseks.

18. 9. nov. 1920 a. käis Viljandi maakonnakoolinõunik kooli revideerimas. Koolinõunik hra Mikkel Roots oli esimene, kes revideeris koh. kooli - Eesti iseseisvuse ajal. (Viimane revident, inspektor A. Hebtov on käinud 27. II. 1917 a., ja kirikõp. G. Pundt-märtsis 1916.) 1917/18, 1918/19 ja 1919/20 õpeaastatel ilmse ei ole kooli revideeritud.

x) Valonüügi Valituse määrus aval. algkoolide seaduse elluviimise kohta. (R. Teat. 153/154-1920.)

x) V. l. h. 21.

Koolipuhataja: Joh. Oja.

1921 aasta.

1. Õppetöö algus^{aasta} I poolel - 1. jaan.; lõpp kevadel 13. mail.
 II. aasta teisel poolel algas õppetöö 20. sept., mil - koolimunnide hilise remondi tõttu - 1. okt. ja jõulu vahelajaks lahtrisaamine - 22. det.
2. Internaatõpl. - 10. Päenakord: k. 6 tõusevad kl. õpirad 6-7.
 k. 7-8. söögitud, k. 8-12. e. l. õppetunnid k. 12-1 vahel, k. 1-2. õppimine.
 ja k. 2-4. tunnid. Iis k. 4-5. vahel, mil õpl. õhtu aodet rõtavad ja
 k. 5-7. õppimine. 7-1/2 8. vahel, õhtu söömisega, k. 1/2 8-1/2 9 õppimine...
3. Õpl. oli I aasta poole lõpul järgmiselt: Klasside järele: 1.-10.
 2.-9, 3.-5 ja 4.-3, kokku 27.
 II. poolaasta lõpul ehk kal. aasta lõpul: 1.-8; 2.-5; 3.-8; 4.-3-24.
4. Lõpetajaid (4 kl.) 1921 a. I poole lõpul - 3 poissi.
5. Õppe- ja kasvatusetöö kõigis osatustes ja klassides oli
 õp. ja õpetajate Oja peale pandud, ~~naiste~~ Teisi õppejõude ei ole.
 Õp.-juhataja: J. Oja.
- II. Õppe- ja Annikava 1921/22 on maksimaalset pandud Mariussoni met-
 2. Aeerimise korraldusega (M. Teat. N° 27. - 1921 a.) Seega kaotab maks-
 vuse Mariussoni. määrus Annikava kohta 24. sept. 1919. N° 2783.
 I ja II kl. tuleb panna emakeelt ja matemaatikast, rumbasi 1 nädalaloomi võrra.
 ja III kl. tuleb panna 4 tundi saksa keelt. IV kl., nagu muulugi, on vene
 keelt 4 t. nädalas. Õppemaamatus: 1. N. Kõnn, Saksa k. õpetamast ja
 2. A. Mäppelst, Vene keele õpetamisest.
3. Koolis on, õppekava kohaselt, käsitöö ja võimlemise tunnid.
4. Munnemiks on üks prolagunenud keest. ^{mõnede asjadega.} Ta on asutatud vist üle 20
 aasta eest. 5-6. - ei olestunud kui soja sõda saavad internaatõpilaseid
 võimaluse ja tarviduse kohaselt - õpetaja kõigist, kuna laste kõõk täieli-
 kult puudub. 7. Kooli jõulupäev 20. XII. 1921. 8. Punde istutamisi - ei ole.
9. Jalutuskäike on ette võetud lähedasse metsa, ühise võimlemise,
 laulmise ja mängu aasas. Käidi nimelt nn. "Suuremäel" (metsas).
- 10, 11, 12. Ilma muudatusteta. 13. Külgehaigusi haigusi, mis mis
 sügelisi, ei tule ette. Nii pöördub õpilased eraldi teravist. Järgsk.
 arstiks on Dr. Rinne, asukoht Ristva kiriku juures. (V. järgm. lhek.)
 Tema kõis kooli raatamas 11. novembril 1921.

1924. aasta. 19

1. Õppetöö lõpus I poolel 2. jaan.; lõpp II poolel 31. mail.
" " II " 1. okt. " II " 20. det.
 2. Internaaadi päevakord: hommiku k. $\frac{1}{2}$ 6 äratatakse õpl. üles ja lähivad klassi, kus õpivad k. 6-7., selle järel k. 7-8 hommikusöök. K. 8-14(2). kestavad tunnid vahetageadega 10 min. iga tunni jär., kolmanda tunni järel suur vahetage 20 minutit. K. 2-3 (14-15) on veel järeldamine (nõrgad), teistel vahetage kuni k. 5, siis õppimine - k. 6ⁿⁱ, vahetage 10 min., õppim. - 7ⁿⁱ, vahetage (söömisega) - k. 7.30, õppim. nooremil k. 8ⁿⁱ, vanemil õpilasil k. $\frac{1}{2}$ 9 (ehk ka 9ⁿⁱ). Hommiku- ja õhtupalve, õppetundide algul k. 7.50 - ja - lõpul k. 8 ehk $\frac{1}{2}$ 9. õhtul. Palvet peab üpetaja, tehes seda ka laupäeviti õppetundide lõpul. Löögi-palvet loevad lapsed ise määratud järjekorras. Internaadis olnud õpil. arv 1923/24 a. - 10 õpil.
 3. Õpl. arv koolis 1923 a. 31. XII. - I kl. - 7, II kl. - 9, III kl. - 6 ja IV kl. - 7 = 29 õpl.
" " " 1924. 31. I. - " - 7 - " - 5^x - " - 5^x - " - 7 = 24.
 4. Kooli-IV kl. kursuse lõpetasid täna, s. o. 1923/24 õp. lõpul 6 õpl., nimelt: 1) Paul Napp, 2) Viktor Loo, 3) Hunt, Herbert, 4) Johannes Tüsti, 5) Elisabet Jeto. 6) Elmar Hunt (vanaduse - 15 a. täis - tõttu lahkus koolist 6^{es}). 7) Vabatahtlik korolaja - Nadejda Tamm, kes lõpetas kursuse 1923. kevadel.
 5. Õpetajateks - juhatajaks Johannes Oja.
- Koolijuhataja: J. Oja.
1. Tunnikavaid jäädavalt endises korralduse kohaselt (v. 1923 a.) Tunnikava seata koolivalitsusele - 5. okt. Koolikohustus suurendatakse 1. aug. 1924. Paastaste laste päele (Välj. M. Teat. 31-1924.) Internaaadi töötasu need määrad 1. jaan. 1925. (M. Teat. 35-1924). Kooli kuluellam korraldus M. T. 35-1924. antu vormi järel. Statistilised teated 1923/24 õp. üle nõutakse täpselt ära saata 1. juuliks 1924.
 2. Nute õpperaamatulena: 1. W. Tammela, Muutaja III (III kl.) 2. Maramaa, Antmeetika I.
3. — — II. (I ja II kl.) 4. Soosaar ja Valdsoo, Saksa keele õpperaamat I (III kl.)
5. — — II. (IV kl.) 6. Thompson, Lauseõpetus. (IV kl.).
 - 3-13. muudatuseta. 14. Õnnetus summa sai kooli endine õpl. Voldeemar Vene, sündes 17. aug. 1924. Pärde jäwe, kuhu kukkus puati ümberõnnus.
 - 16, 17. muudatuseta.
 18. Koolikatsunike koolinõunik M. Rootilt - 18. jaan.
5. märtsil revideerivad kooli hra koolinõunik Rootsi saadetusel hra A. Heli, riigikooli nõunik Haridusministeeriumist ja Vilhanti Maavalitsuse haridusosakonna juhataja A. Siitani.
- Koolijuhataja: Joh. Oja.

1924-25.

7. 1. Käesoleval õppeaastal ^{1 poolal} õppetöö algab sügisel kolmap. 1. okt., lõpeb II sem. reedel 29. mail k. 12.

Jõuluvaheaeg algab 20. det. (laup.) k. 12., lõpeb 7. jaan. (kolmap.) k. 9.

Pihavõtte-vaheaeg kestab kolmap. 8. apr. k. 12. kuni neljap. 16. apr. k. 8.

Pääle selle on koolitöö seisnud: 24. veebr. ^(tänapäev) - Kabariingi aastapäeva puhul, palvapäeval, 4. märtsil, reedel 1. mail, 21. mail (Pühineljap.).

2. Internaadis - 5 (pärast-6) õpl. Täevakord sama, nagu eelm. aastal.

3. Õpl. arv koolis 20 det. 24. I kl. 7. II kl. 7. III kl. 8. IV kl. 6, kokku 28 õpl.

" " 29. mail 25. " " 7. " " 8. " " 8. " " 5 (6) " 28 (29).

4. Lõpetasid IV kl. kursuse ja lahkusid koolist: 1. Edgar Lõvi, 2. Hans Adam,

3. Alfred Lõvi, 4. August Tusti, 5. Jaan Andreas Napp, 6. Johannes Kurg.

5. Sama, mis eelmisel aastal.

II. Tähtsaimaks kujuksid järgmised päevad, millised jätsid teatud mulje õpilastesse: 1. neljap. 4. det. 1924. peeti (Haridusmin. korraldusel, kõigis koolis!) pärast 3. nat õppetundi lühike leina-aktus. Aktusel mälestati Tallinnas 1. det. 1924. kommunistide riigipöörde katse mässu puhul Kabariingi eest langenuid. Aktusel koolijuhataja rändis ette süüdmuste käigu ajalehtede järel, valgustades 1. det. sündmused oma kõnes isamaalis-moraalsest lähtepunktist, rõhutades ohvitöömise tähtsust ja vajadust riiklikus, ühiskondl. elus. Lauldi: „On hädas isamaa“, „Eestimaa, mu isamaa!“, „Püüa, kallid venned“, „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“. Väimulikkust laulusid lauld: „Ligemal, Jumal sull“, „Kui riik korraldab minna“.

2. Neljap., 5. märtsil käis koolinõunik M. Raud kooli revideerimas, kes kat- sus õpl. mõistmisi eina keeles (museas laskis IV kl. kirjutada ~~ette~~ ihe ettelõetud hõrkese peast üles, viies need hõrkese endaga kaasa), matemaatikas, laulmises ja usuõpetuses. Revident rõndis eriti päästarvitamise oskust. Viibis k. 9-12 meil ja sõitis siis tagasi.

Väljandi. Märkus: Oma ringk. koolinõunik hra M. Roots viibis sel talvel Toagepera sanatooriumis ravimise otstarbel.

3. Pühap. 31. mail 1925 oli meie koolil ühiselt Heimtali kooliga II (kolm.) üleriikl. emadepäeva puhul lastepidu, mis, ilusa ilma tõttu, läks kenasti nõnda ja pakkus lastele rohkesti lõbu. Pidude kohaks oli Heimtali seltsimaja ühes esoleva muruga, kust tehti mängu.

4. Koolitöö lõvupäev omandas piduliku ilme klassilise ehtimise tõttu.

Päevale nimet. päevade töö vaheldust kooliellu veel Vabariigi 7. aastapäev 24. veebr.

Kooli tervishoiulist külge revideerib ja vaatab õpetlasi järele Tärtsu jaoks. arst dr. Reimmann 2 korda, nimelt: 1) 15. okt. 1924. ja 2) kevadel.

Arsti ettepanekul võeti ette 1925 a. suvel remont koolihoone juures. Remondist vaata eripeatükk „Koolimajav.“

Koolipühade: J. Oja.

1925 - 26.

I. 1. Õppetöö algas sügisel esmap. 28. sept., lõpp kevadel laup. 5. juunil k. 12. jõuluv. kolmap. 23. XII - lõpp 4. I. Liharõtte vahetage kolmap. 31. III - neljapä. 8. IV, neljapä. reede 21. V - kolmap.

2. Internaadis tänava 8. õpl. Päeva- ja koolukord v. 1924 a. [26. maini.]

3. Õpl. üldarv koolis (1925/26.): 23. det. I kl. 0, II kl. 8, III kl. 8, IV kl. 5. kokku 21 õpl.
5. juunil - - - - - 8 - - 9 - - 5 - - 22 - -

4. Lõpetasid koolist ^{IV} klassi kursust lõpetades: 1) Jorjen, Kleino, 2) Ardel, Oskar, 3) Pullman, Elmar, 4) Kirs, Johan.

5. Õppe- ja kasvatustöö, nagu eelnegi, J. Oja, reates. Järevalvet teostab maak. koolivalitsus. Kooli revideerib koolinõunik hr. M. Root. Tervishoiulist külge instrueerib Viljandi maak. tervishoiu osakond jaoks. tervish. arsti dr. A. Reimmanni kaudu, kes harilikult kooli käib vaatamas kaks korda aastas. Seni ajani ^{ei ole} koolitööl nakkushaigused karkistunud.

Kõnel korral, eelmisel aastail, on tulnud võitlust pidada sügeliste vastu õpetlast seas, muid nakkushaigust ette ei ole tulnud.

Lainud aastail, s. o. 1924 a. sügisel osteti (pedagoogika nkg. ettepanekul) kooli apteek, milles sisalduvad tarvikumad rohud ja on tasuta tarvitada õpilastele. Rohude hind - 680 mk. - otsustati kustutada sissevõetud trahvisummast 1924/25 õpov. Tänava kasutamis apteegis kestuvaid rohtusid jnn. 7 õpilast.

II. 1. Koolipühade arv on suurendatud käesolevast õpa alates, nimelt:

1) Usupühastuse Pühä 31. okt. 2) Täastu Maapäev 25. märtsil.

Kel ondr. kasutusmäär. ettekirjutusel koolidele vabaks ^{laup.} 6. märts (kuna Vabariigi aastapäev ja Päevapäev tänava korra sattusid), et võimaldada linnakoolide õpilastele koju sõitu, kuna 24. II see ei olnud võimalik arstusest ja pidustusest osavõtu tõttu. Tervise puhkep. asjus ei ole muutusi.

2. Õppe- ja tunnikavas tänava muutusi ei ole. Õpperaamatud pea kõin endised, ainult I ja II kl. tuli tarvitusele dr. Piusypp'ovi „Keel. ja reigaseadm. harjutusi“, kuna II ja III samast tervest juha varem oli tarvitusel III ja IV kl. Lugevikurs võeti ka IV kl. „Fluvisaja IV.“ alates 1925 a. sügisest.

30 Korraldusega (M. T. 1925. nr. 9. ja 11). maakoolivalitsus pani maksma uue
algkooli lõputunnistuste vormi. alates 1924/25 õ. aastast.

3. Käsitöö ja võimlemise ruumide pindumise annab teravalt
tunda, nimelt. aiad - rumbad 2 kuni nädalas - võimalus õpetada, kah-
juks, vähesel produktiivsusel.
4. Muuseum, olguki pindulikest, on esitatud mingisuguse asjaste kollek-
tsiooni näol, kuid vastava ruumi ja hoiukoha pindumisel on tema
laiendamise suurus raamidesse.
5. Mingid kapitalid ja kingitused koolile ei ole.
6. Lõu sõi saavad internatsionaalsed asjad sovi järele, ühissööki ei ole.
7. Kooli pidusid oli õa poksul 2: jõulupuu-pidu 20. detš. ja
õuadepäev 13. mail. Mõlemist pidust oli lastevanemate ja rahva osa-
võtt väga elav.
8. Pande istutamine ei ole olnud.
9. Samuti ei ole olnud pikemaajalustustäre ega õpetuse. On olnud
lühemas jalutuskäigud (keradid) ilusa ilmaga lähedasse metsa rihes
võimlemisega ja laulmängudega.
10. Seltsielust ja kasvatuslistest ettevõtetest ei ole kool osavõtnud.
11. Õppejõudude vahetamist ei ole olnud.
- 12-15 Ei ole olnud.
16. 1925a. suvel lubati õpetaja kui ka õpilaste ruumid üle, koh-
viti õp. ruumest eestukra, parandati küteti põrandad ja treppi,
tehti õue pääl purukast jne, tehokatus parandati ka õue.
Kogu parandustöö läks maksma umb. 7000-8000 mk.
17. Koolimaa on endises (ajaloolises) piirides õpetaja kasutada
ja maksab õpetaja kasutamise eest renti 1500 mk. aastas. Alates 1926a.
maksab õp. aga põllumajand. kõrvalhoonete eest vallale
igaaastast lisa-renti 3600 mk. suuruses 2 hel karmimil 1. mail ja 1. okt.
(See on vallakog. otsus 1925a.) Siis tuleb veel maksta Loodi
Metsavalitsusele maksta 1500 mk. renti varem koolile kuulun-
nud (mõisniku suulise lubaduse alusel) metsaheinamaa tükki
"Jaani niidu" eest, milline 1921 a. planeeriti metsa alla.
18. 1925/26. õa. revideeriti kool 1 kord koolinõunik M. Rootsi poolt,
nimelt 27. nov. 1925a., kes katsus õpilaste mõistmist kõigis õppeainetes.
Tervish. arst vaatas kooli ja õpl. üle 11. nov. ja 18. märtsil.
16. 1925a. sügisest pääl sai kool uued koolilauad, kokku 14 tükki.
Lisa. Tänavu alustus meie koolis ka kodulaste õpetustöö 7a. lastega.
Käib eelkoolis 1925/26 õa 3 õpilast. Alus: Viljandi maakooliv. korraldus
1924a.

Õp-juh. J. Oja.

1926/27.

- I. 1. Õppetöö algus esmap. 4. okt. lõpp kevadel teinip. 31. mail (175 õppep. 31. 58-näd.).
 Jouluks lõpetab õppetöö laup. 18. detš., algab uuesti esmap. 10. jaan.
 Lihavõtte-aeg kestab 13. apr. - 21. apr. (Teised pühad ja puhkepäevad sellekohase seaduse alusel (M. T. 1922a. N° 15. ja - N° 6. 1925.)).
2. Internaat koosneb 10. õpilasest. Kodukord, pääsõntes, samasugune, nagu 1924a. (v. 1924a. märkused).

3. Õpl. arv: 31. XII 1926: I kl. 8, II kl. —, III kl. 8 ja IV kl. 7, kokku 23 õpl.
 31. I 1927 — — 8 — — 1 — — 8 — — 7 — — 24 — —

4. IV kl. kursuse lõpetasid 7 õpl., nimelt: 1. Lutsberg, Olmar, 2. Jorjen, Johan, 3. Kossi, Voldemar, 4) Rooger, Hans, 5) Kukk, Aleksander, 6) Tamm, Anastasia ja 7) Kalamees, Johanna.
5. Nagu eelm. aastal.

II. 1. Tunniplaanis on mõned vähemad muudatused tehtud, nim. tööõp. joonistamine on ühendatud I-3 kl. 3^{ks} nädaltunniks, IV kl. - 4 (2, 2) Vähemused on võõrkeele tundide arv III kl. 2. enne 4, matem. ja emakeele tunde on suure tulnud, kumbalt 1. Nii on tundide arv: I kl. 24. II kl. 24. III kl. 26. IV kl. 31. (M. Maak. Teat. N° 14. 1926. ltr. 95-97). Lisaks on tulnud veel õppeainena võtta „Tervishoidlised juhatused.“ Need muudatused põhjenerad „algk. õppekava skeemi“ alustel, mis kõigile õpetajatele tutvumiseks kätte saadeti.

3, 4, 5, 6 pp. - nagu eelm. aastal. 23-30. V korraldati tervishoiu nädal koolides.

7. Kooli pidu (kevade-) peeti ühes õnudepäevaga, 22. mail, millest vabalt oli ülielav jõulupuu ja selleskoh. keelu tõttu haiguste põhjusel - öra jääma.

8-12 pp. Muutusetta.

13. 15-18. detš. õp. j. Oja haigestus influentsasse, mistõttu temal tuli eemalduda õppetööst ja jääda voodisse. Asendajaks j. Ojale maakooli valitsus komandeeris tagavarana õpetajav. pr. M. Marjak'i, kes viibis õppetööl kuni 18. XII, mil õppetöö katkestati jõuluvahetajaks.

Haigestusid kergelt ka mõned õpilased, kes saadeti koju, kuni tervaks saamiseni.

16. Tervandustöödena toimiti 1927a. suvel kooliruumide lujjast.

Koolimaja vajaks küll tõsisemat remonti, kuid vald ei võta seda ette, lootes ligemal ajal Hõimtal harrastumaja koolide tarvis kätte saada.

17. Õpetaja selleskohase palve päevile vallavolikogu loobus kooli kõrvalhoonete maksustamisest, arvates 1. okt. 1927a. Muu kõik nagu eelmisel aastal.

18. Koolirevideerimist toimis koolinõunik M. Koots 9. det.

Tha koolinõunik, tulles Kermtali koolikatsunnaast, jõudis siia 8. XII. K. 3.30. p. l. kui koduskäijad õpilased jn olid lahkunud. Sellep. koolinõunik jäi siia teiseks päevaks, s. o. 9. det., mil koh. õp. kiitis hra koolinõuniku edasi "Visu Teebu" algkoolini.

Jooks. arst käis kooli vaatamas sügisel ja kevadel ja pani vastavaol märkused õpl. Arviselehtedele.

Joh. Oja, koolijuh.

1927-28.

I. 1. Õppetöö algus esmap. 3. okt. ja 1928a. esmap. 9. jaan. (177 õppep.)
" " " lõpp (jouluks) 21. det. " " reede, 25. mail.

2. Internaadis on sama kodukord, nagu 1924a. Õpl. arv internaadis - 9.

3. Õpl. arv koolis 31. XII. 27. I kl. 9, II kl. 3, III kl. 2 ja IV kl. 6, kokku 20 õpl.
" " " 25. I 28. - " - 9 (6) - " - 3, - " - 2 " - " - 6 " 20 - " (17).

4. Koolikursuse lõpetasid 6. nimelt: 1) Kõrs, Elmar, 2) Napp, Albert, 3) Ardel, Tõnis, 4) Hunt, Felix, 5) Hunt, Oskar ja 6) Kaller, Frida. Need said lõpu-tunnistused õppetöö lõpul kätte ja lahkusid koolist.

5. Õpetaja suhtes ei ole muudatusi olnud.

II. i. Õppe- ja tunnikarad nagu läinud aastal.

pp. 2-6 nagu ennegi.

7. Kooli-joulupuu ühes lastepeoga peeti ära 20. XII. õhtul koolimajas. Rahva osavõtt, nagu enamaltki väga elav. Lapsed kaunistasid ette koorilaule, ilulugemisi ja paar näidendit, mis läksid üsna kenasti ja pakkusid lastele kui ka vanadele rohkesti lõbu. Tegelaseks olid, päevile kahe-kolme, kõik õpilased.

8, 9, 10. nagu ennegi

11. 31. jaan. eemaldus arsti nõudmisel (perikonnas ette tulnud difteeriidi juhtumise tõttu) kooliõp. J. Oja, kuni 7. veebr., elades oma perekonnast lahus, sest kardeti infektsioonilist haigestumist. Asitajaks saadeti tagavarara õp. pr. A. Rantus, kes viibis kohal 1 nädala, 31. I - 7. II.

Tähtsamaks päevaks kujunes käesoleval õppeaastal 24. veebr. ^{*)}

12. ei ole olnud õppeasutuse üleandmist - vastuvõttu ega sellekohaseid akte.

13. Gripihaud, lainena levides koolis, ei jättnud külastamata ka meie kooli. Jaanuari lõpul haigestusid 4-5 õpl., pääle nende õpetaja perest 3 last. Kohale kutsutud jaosk. arst dr. Reimann, konstateeris influenttsat, ühes difteriidiga. Andis esimest abi, pritsides haigetele difteriidi vasttast seerumi. Esimest korda arst käis 27. jaan. Laskeis õp. korteri ruumide hoia- tuse-haiguse nimetusega välja panna ja kōin ettevaatuse abinõud võtta tarvitusele. Õp. lapsi arst pritsis 29. I. teist korda läbi ja ütles hädavohu olevat mööda. Aga 30. jaan. õhtul arst ilmus - (seekord vmal algatusel?) kolmandat korda ja deklareeris: õpetaja, ühes vanema tervensjõuunud poja Heinoga, eemaldugugi koolist ja perekonnast nädalaks ajaks, jättes 3 haiget last ^{koju} abikaasa põetada ja tervens- jõuunud õpilaspere asetäitja õp. hooldamisele, kes viimane pidi Viljandist kohale sõitma homme, s. o. 31. I. hommikul. Nii ka sündis. Raske siidamega võtsin omaks arsti korralduse, tundes ära selle karvilikkuse teatud puhul! Ei olnud arstilgi kerge, edasi andes õpetajale sarnast kanni otsust! Aga on elus kordasid, mil tuleb loobuda sissejuurdunud tinnustest ja - aliskuda. Teisiti ei annud teha. Tõnu tervale ja jaosk. arsti energilisele, ennastsalgavale tööle, taganes töö-tunt rull õp. korterist, kus lapsed kiiresti paranesid, kuid veel ei lahkunud haigus õpilaste hulgast. 31. I oli haigeid 4, aga 6st veebr. pääle juba 8, nad saadeti koju põdema.

Laupe. 11. II. tuli ühe õpilase juures (Meta Pihlak, 10a.) olmsiks sarlani märke, ja esmap. sain kuulda ka emalt, et laps oli jäänud sarlanni. Laupe. sai kool varem lahti ja esmap. ^{13. II.} sületi kool nädalaks ajaks sarlani hädavohu kartusel. Esmap. 13. II. kutsuti jaosk. arst kohale, kes siit edasi kiiriditi haigestunud M. Pihlak'a koju, kellele, kellele arstlist abi andis, seerumi pritsimisega. Pihlak paranes hästi, pidi jääma aga 6nd nädalaks ^{koolist} koju ja olms juurde 26. märtsil. Veel tuleb märkida, et kooliruumid ja õp. korter ^{ruumid} kuulu- ma desinfektsiooni alla. 16. II. käis roha pääl maavalitsusest keegi terishoiu ametnik, kes trimebas nim. ruumide desinfitseerimist. Sellega jõudiski haiguste hooaeg lõpule ja õppetöö võis jätkuda 20. II.

14-17. ei ole muudatusi. 18.

18. Koolinõunik hra Roots revideeris kooli 27. veebruaril. Tervishoiu arst käis tervishoidlist seionkorda üle vaatamas 2 korda: sügisel ja kevadel. mil ülerükeliselt pidulikult mälestati Eesti Vabariigi 10-ndat aastapäeva. Õppetöö lõppis 23. veebr., seisis 24. ja 25. II ja 26. II, alates jätkudes esmap. 27. veebr.

Joh. Oja koolijuhataja

1928/29.

1. Õppetöö algab I sem. 8. okt. , II. sem. 7. jaan. (õppepäeviks kokku 177.)
" lõpeb - " - 21. det. - " - 4. juunil.
2. Õpilaste arv I sem. lõpul: ^{21.80} I kl. 8 õpl., II kl. - 5, III kl. - , IV kl. 2, kokku 15 õpl.
" II , , 4. vi. - " - 4 " " 5, - " - 1. - " - 3 14 "
3. Koolilõpetajaid tänarvu ei ole, kuna Haridusminist. määrusega laiendati koolikohustus I õppeaasta peäle 1. juunist 1929.
4. Internaat - 9 õpl. -, kodukord, nagu ennegi. Minult hommineni alustavad õppelunnid n. 9.
5. Õpetaja suhtes - endiselt viisi.

Õppeaasta 1929/30.

1. I. Semestril õppetöö alustub 30. septembril (esmapäeval), lõpeb 20. XII.
II. / " " " 2. jaanuaril (neljapäeval). " 6. VI.
2. Internaadis kodukord on samane, nagu 1924. a. (v. 1924 a.).
Internaadis tänavale asub 15 õpil., nimelt: 1. Magda Loo, 2. Aida Saar,
3. Eunk. Hunt, 4. Selma Treff, 5. Alide Vene, 6. Leida Reinberg,
7. Johanna Vares, 8. Amanda Vares, 9. Ros. Peterson,
10. Klaara Saarman, 11. Elmar Vares, 12. Martin Vares,
13. Elmar Tõhk, 14. Aleks. Väher, 15. Arnold Grosstal.
Päale nende veel õpivad õhtuti klassis Heino ja Endel Oja'd.
3. Õpilaste arv 20. det. 1929: I kl. 4 p. 4 t. II kl. 2 p. - t. III kl. 3 p. 7 t. IV kl. p. 1 t. - 9 p.
" " 6. juunil 1930: " 4 - 4 - " - 2 p. - " - 3 p. 8 - " - 9 p.
4. Kooli kursuse lõpetajaid tänavale ei ole, põhjusel, et ainuse
IV kl. õpilanna lahkus koolist 2. I. 30.
5. Kooli õpetaja-juhataja suhtes muutusi ei esinenud

Õppeaasta 1930/31.

1. Õppetöö algus sügisel-esmap. 6. okt., uuel aastal reedel 2. jaan.
 " lõpp laup 20. dets. " 22. mail.
2. Internaaadi kodusõbras muudatusi ei esine. Internaaadi laste arv on 6 p. 14 t., kokku 20 õpl. järele nende veel 2 p. (Oja'd).
3. 31 dets. on õpl.: 12 p., 16 t. = 28 õpl. Klasside järele on õpilasi:
 I. 2 p. 4 t. = 6, II. 5 p. 4 t. = 9 õpl., III. 5 p. 8 t. = 13 õpl. Kevadel (22. v.) on nii:
 I. 2 p. 3 t. = 5, II. 5 p. 4 t. = 9 - III. 5 p. 7 t. = 12, kokku 26 õpl. (12 p. 14 t.).
4. IV. kl. kursuse lõpetamisega lahkus koolist 6 õpl., 3 p. 3 t.
 Lõpetajad on järgmised: 1. Heino Oja, 2. Evald Tene, 3. Hans Lõnnmüt,
 4. Aita Saar, 5. Hagda Sos ja 6. Gunhilde Hunt.

Õppeaasta 1931/32.

1. Õppetöö algus sügisel — neljapäeval 1. oktoobril 1931.
- " " uuel semestril esmap. 4. jaanuaril 1932
- " lõpp jõuluku — laup. 19. detš. 1931. k. 12.
- " " Kevadel

2. Internaaadi kodukorras suuremaid muudatusi ei esine.

Internaaadi laste arv on (talvemuudel) 8 p. 9 t, kokku 17 õpl., peale nende veel õpetaja lapsed 1 p. 1 t (2 õpl.).

3. 31. detš. 1931 a. on õpilaste arv 25, neist 12 p. ja 13 t.

Õpilaste järele jagunevad õpilased järgmiselt: I kl. 5 õpl. neist 4 p. 1 t.

II kl. 8 õpl., neist 3 p. 5 t. III kl. 5 õpl. neist 3 p. ja 2 t. IV kl. 7 õpl., neist 2 p. 5 t.

Итого в селъ Анроккаль триста соро-
дцати шестъ Страннъ - проинурован-
ныхъ, проинурованныхъ и скотелде-
ныхъ казенной казною Инспектора на-
родныхъ училищъ Величскаго уезда.
Полученъ 1950г. Г. Селинъ.

Л. 442.

Инспекторъ Народныхъ Училищъ
Феллинскаго района

М. Селинъ

МАГАЗИНЪ ПИСЬМЕННЫХЪ
И
ЧЕРТЕЖНЫХЪ ПРИНАДЛЕЖНОСТЕЙ

фабрика конторскихъ книгъ
ЛИНЕВАЛЬНОЕ ЗАВЕДЕНІЕ

АДОЛЬФЪ ЯКОБСОНЪ

• РИГА •

SCHREIB- u. ZEICHEN-
MATERIALIEN-HANDLUNG

Contobücher-Fabrik
LINIIRANSTALT

ADOLF JACOBSON

• RIGA •

